

Konstitutionsutskottets betänkande

1978/79:23

med anledning av motion om det kommunala partistödet

Motionen

I motionen 1978/79:216 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs att riksdagen antager följande förslag till lag om ändring i lag om kommunalt partistöd:

Kommun får lämna ekonomiskt bidrag till politiskt parti som under den tid beslut om bidrag avser är representerat i kommunens fullmäktige. Beslutet skall innehålla att bidrag utgår till varje sådant parti och att en fjärdedel av utgående anslag skall fördelas lika mellan partierna och återstoden fördelas mellan dessa i förhållande till deras antal platser i fullmäktige under nämnda tid. Vad som sagts nu äger motsvarande tillämpning på landstingskommun och landsting.

Denna lag träder i kraft fr. o. m. den 1 januari 1980.

Motionärerna erinrar om att det statliga partistödets konstruktion ändrades genom riksdagsbeslut år 1972. Från att tidigare ha varit uteslutande ett bidrag per mandat har partistödet fr. o. m. detta år utgått dels som ett lika stort grundbidrag till varje i riksdagen representerat parti som uppnått minst 4 % av rösterna i hela landet vid senaste val, dels som ett bidrag per riksdagsmandat och år. Enligt motionärerna kräver konsekvensen att även det kommunala stödet utformas på samma sätt.

Gällande ordning

I lagen (1969:596) om kommunalt partistöd stadgas att kommun får lämna ekonomiskt bidrag till politiskt parti, som under den tid beslutet om bidrag avser är representerat i kommunens fullmäktige. Beslutet skall enligt lagen innehålla, att bidrag utgår till varje sådant parti med samma belopp för varje plats som partiet under nämnda tid har i fullmäktige. Lagen skall ha motsvarande tillämpning på landstingskommun och landsting.

Frågans tidigare behandling

I motioner, som väcktes åren 1974, 1976 och 1977 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m), var yrkandet i huvudsak detsamma som i den nu aktuella motionen.

I sitt yttrande över den motion som väcktes under allmänna motionstiden 1977 anförde utskottet enhälligt bl. a. följande (KU 1976/77:32):

Som utskottet anförde i sitt yttrande över en motion om det kommunala partistödet vid förra årets riksmöte föreligger med rådande ordning ett nära samband mellan partistödet på statlig och kommunal nivå. Det förekommer sålunda i viss utsträckning att partierna för över statligt partistöd till de lokala och regionala partiorganisationerna. Utskottet framhöll vidare att den nuvarande samordnade partistödskonstruktionen innebär att det inte skall ske någon särskild prövning av vilka politiska partier som skall erhålla grundstöd och att staten svarar för hela kostnaden för grundstödet.

Enligt utskottet bör en eventuell översyn av partistödet liksom tidigare föregås av samråd mellan riksdagspartierna och utgå från de principer om bl. a. samordning mellan det statliga och kommunala partistödet, som det rådde enighet om i 1971 års partistödsutredning.

Utskottet förutsatte att regeringen följde partistödsfrågorna med uppmärksamhet, bl. a. de frågor som aktualiserades i motionen om det kommunala partistödet, och tog de initiativ som befanns lämpliga. Utskottet avstyrkte därmed motionen. Riksdagen följde utskottets förslag.

Utskottet

I motionen föreslås att det öppnas möjligheter för kommun och landstingskommun att ge en del av partistödet i form av ett grundstöd, som är lika stort för alla i kommunfullmäktige resp. i landsting representerade partier. Utskottet har inte funnit anledning att frånga den ståndpunkt som utskottet intog under 1976/77 års riksmöte vid behandlingen av en motion med samma yrkande som i den nu förevarande.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1978/79:216.

Stockholm den 6 mars 1979

På konstitutionsutskottets vägnar

KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö (c), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Sven-Erik Nordin (c), Ove Karlsson (s), Lars Schött (m), Bengt Kindbom* (c), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Per Unckel* (m), Kerstin Nilsson (s) och Marianne Ståhlberg* (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av Lars Schött (m) och Per Unckel (m) vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Enligt lagen (1969:596) om kommunalt partistöd får kommun och landstingskommun lämna ekonomiskt bidrag till politiskt parti som är representerat i kommunens fullmäktige resp. i landstinget. Bidrag skall utgå i förhållande till det antal platser som partiet har. I motionen begärs en lagändring som innebär att en del av utgående anslag skall fördelas lika mellan partierna och återstoden i förhållande till antalet platser i fullmäktige resp. i landstinget.

Enligt utskottet har det kommunala partistödet på ett genomgripande sätt förändrat partiernas lokala finansiering. Stödet har skapat nya möjligheter för partierna att bedriva lokal valrörelse, framställa och distribuera kommunala handlingsprogram o. d. Den nuvarande ordningen för beräkning av stödets storlek är emellertid otillfredsställande. Vissa av partiernas utgifter torde vara ungefärligen lika stora, oavsett partiernas storlek. Som exempel på detta kan nämnas kostnaderna för att bedriva en lokal valrörelse. På riksplånet har betydelsen av dessa förhållanden erkänts och sedan 1972 utgår det statliga partistödet dels som ett för alla partier lika stort grundbidrag dels som ett mandatbidrag. Enligt utskottet är det riktigt att i enlighet med motionärernas förslag nu införa i princip samma ordning för det kommunala partistödet. Härigenom skulle större rättvisa uppnås, samtidigt som de negativa konsekvenserna av ett partis kanske tillfälliga nedgång i ett val skulle begränsas. Det bör understrykas att kostnaderna för ett nytt system inte skulle behöva bli större än för den nuvarande ordningen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen bifaller motionen 1978/79:216.

